

Univerzita Pardubice  
Fakulta ekonomicko-správní

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v ozbrojených silách a bezpečnostních  
sborech v ČR

Monika Hájková

Bakalářská práce  
2018

Univerzita Pardubice  
Fakulta ekonomicko-správní  
Akademický rok: 2017/2018

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika Hájková**  
Osobní číslo: **E15321**  
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**  
Studijní obor: **Management podniku: Management malých a středních podniků**  
Název tématu: **Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech v ČR**  
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je pojednat o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech ČR z pohledu specifik různých skupin personálu zařazených pod ozbrojené síly a bezpečnostní sbory ČR a formou případové studie analyzovat proces bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u vybraného vojenského útvaru/zařízení.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Teoretické aspekty bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u zaměstnanců v bezpečnostním systému České republiky.
- Komparační analýza nároků BOZP u zaměstnanců v bezpečnostním systému České republiky.
- Případová studie zajištění BOZP u vojenského útvaru/zařízení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

NEUGEBAUER, T. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce, neboli, O čem je současná BOZP. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 258 s. ISBN 978-80-7357-556-4.

TOMEK, P. Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů. Plzeň:

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7.

TOMEK, P. Služební poměr vojáků z povolání. Olomouc: ANAG, 2003. 295 s. ISBN 80-7263-185-3.


TRYKAR, L. Služební poměr státních zaměstnanců. Praha: Leges, 2008. 170 s. ISBN 978-80-87212-05-9.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Bohuslav Pernica, Ph.D.


Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. září 2017

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2018

  
doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.  
děkanka

L.S.

  
Ing. Zdeněk Matějka, Ph.D.  
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

## **PROHLÁŠENÍ**

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. dubna 2018

Monika Hájková

## **PODĚKOVÁNÍ:**

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Bohuslavu Pernicovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat svým rodičům za podporu při studiu.

## **ANOTACE**

*Tato bakalářská práce se zabývá bezpečností a ochranou zdraví při práci v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech v ČR. Práce je rozdělena do tří částí. V první kapitole jsou popsány teoretické aspekty bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u zaměstnanců v bezpečnostním systému České republiky, co to je BOZP, jaký byl její historický vývoj, jaký je její současný legislativní systém a institucionální rámec. Druhá část práce se věnuje komparační analýze nároků BOZP u zaměstnanců v bezpečnostním systému České republiky. V poslední části se práce zabývá případovou studií zajištění BOZP u vybraného vojenského útvaru.*

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

*Česká republika, Armáda ČR, Bezpečnostní sbory, Ozbrojené síly, Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, osobní ochranné pracovní pomůcky*

## **TITLE**

Occupational safety and health in the military and so like work places in the Czech Republic.

## **ANNOTATION**

*This thesis deals with occupational safety and health in the military and so like work places in the Czech Republic. This work is divided into three parts. The theoretical aspects of occupational safety and health of employees working in safety system of Czech Republic is mentioned in the first part. This chapter defines occupational safety and health, describes its historical development, what is its current legislative system and institutional scope. The second part of this work occupies comparative analysis of rights of occupation safety and health of employees in the safety system of Czech Republic. The last part is directed to case study of securing occupational safety and health in the selected military structure/device.*

## **KEYWORDS**

*Military, security forces, occupational safety and health, the Czech Republic, personal protective working middle, army of the Czech Republic*

# **OBSAH**

<b>0 ÚVOD</b> .....	<b>10</b>
<b>1 TEORETICKÉ ASPEKTY BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI</b> ..	<b>11</b>
1.1 Historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.....	11
1.2 Poslání Mezinárodní organizace práce .....	13
1.3 Definice a cíl bezpečnosti a ochrany zdraví při práci .....	14
1.4 Vymezení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zákonem a zaměstnanecké kategorie.....	15
1.4.1 Legislativní úprava BOZP .....	16
1.4.2 Zaměstnanecké kategorie.....	17
<b>2 KOMPARAČNÍ ANALÝZA NÁROKŮ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI ZAMĚSTNANCŮ BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK ČESKÉ REPUBLIKY</b> .....	<b>20</b>
2.1 Komparace nároků na osobní ochranné pracovní prostředky.....	20
2.2 Komparace zákonů o služebním poměru a o vojácích z povolání.....	23
<b>3 PŘÍPADOVÁ STUDIE</b> .....	<b>27</b>
3.1 Základní charakteristika útvaru .....	27
3.2 Bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby u 14. pluku logistické podpory a školení zaměstnanců .....	28
3.3 Postup při vzniku služebního úrazu .....	30
3.4 Dokumentace o zařazení prací do kategorií u 14. pluku logistické podpory.....	32
3.5 Komparační analýza pracovníků .....	33
3.5.1 Popis pracovní činnosti a analýza rizik.....	33
3.5.2 Nároky na osobní ochranné pracovní prostředky a bezpečnostní opatření .....	36
<b>ZÁVĚR</b> .....	<b>41</b>
<b>POUŽITÁ LITERATURA</b> .....	<b>43</b>
<b>PŘÍLOHY</b> .....	<b>46</b>

## **SEZNAM TABULEK**

Tabulka 1: Zaměstnanecké kategorie v České republice.....	18
Tabulka 2: Komparace nároků na osobní ochranné pracovní prostředky u Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a Armády ČR .....	21
Tabulka 3: Komparace ozbrojených sil a bezpečnostních sborů.....	24
Tabulka 4: Popis pracovní činnosti analyzovaných pracovníků dle čistoty práce .....	33
Tabulka 5: Analýza rizik pro pracovníky 14. pluku logistické podpory ve víceúčelovém sportovním centru .....	35
Tabulka 6: Analyzovaná rizika při výcviku vojsk u 14. pluku logistické podpory .....	36
Tabulka 7: Nároky zaměstnanců 14. pluku logistické podpory na mycí, čistící a dezinfekční prostředky dle jejich druhu práce.....	37
Tabulka 8: Nároky řidiče na osobní ochranné pracovní prostředky .....	38
Tabulka 9: Nároky mechanika na osobní ochranné pracovní prostředky.....	39

## **SEZNAM OBRÁZKŮ**

Obrázek 1: Podřízené útvary 14. pluku logistické podpory.....	28
---	----



## SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
AČR	Armáda České republiky
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
Sb.	Sbírka
Odst.	Odstavec
Čl.	Článek
MOP	Mezinárodní organizace práce
ILO	International Labour Organization
LZPS	Listina základních práv a svobod
BOZVS	Bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby
14. plogp	14. pluk logistické podpory
PČR	Policie České republiky
HZSČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
VoZP	Vojenská zdravotní pojišťovna
RMO	Rozkaz ministryně obrany

## 0 ÚVOD

Historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci má své kořeny již ve starověku. Už od dávných dob bylo zájmem zaměstnavatele chránit své zaměstnance a zajišťovat jim zdravé a bezpečné pracovní prostředí. Výjimkou v této oblasti nejsou ani ozbrojené síly a bezpečnostní sbory České republiky. Jejich posláním je chránit nás občany a náš majetek, a to i za cenu ohrožení zdraví a života jejich příslušníků. Proto se i v bezpečnostních sborech a ozbrojených silách musí řešit problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP). Tato oblast je pro mě velice zajímavá a vzhledem k tomu, že pocházím z rodiny vojáka z povolání a strýc je příslušníkem Policie České republiky, rozhodla jsem se pro vypracování bakalářské práce na téma BOZP.

Takto se cílem práce stalo pojednat o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech ČR z pohledu specifik různých skupin personálu zařazených pod ozbrojené síly a bezpečnostní sbory ČR a formou případové studie analyzovat proces bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u vybraného vojenského útvaru.

První část této práce se zabývá teoretickými aspekty bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Od samotné historie a definování pojmu BOZP se dostaneme až k Mezinárodní organizaci práce, která měla a má velký vliv na zákony, standardy a normy týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. První kapitola končí rozdělením zaměstnaneckých kategorií a legislativní úpravou, kterou jsou dané instituce řízeny. Druhá část práce se věnuje komparační analýze nároků na osobní ochranné pracovní prostředky zaměstnanců bezpečnostních složek České republiky a srovnání jejich zákonů. Poslední část práce se zabývá případovou studií na 14. pluku logistické podpory v Pardubicích.

# **1 TEORETICKÉ ASPEKTY BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI**

Máme-li se zabývat bezpečností a ochranou zdraví při práci v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech ČR, je třeba se nejprve seznámit s historií bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, která sahá až do starověku. Dále je důležité si definovat pojem bezpečnost a ochrana zdraví při práci a nahlédnout na něj z různých perspektiv.

## **1.1 Historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**

Historie bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zasahuje až do samotného starověku. Mezi nejstarší dochované zákony v historii lidstva, které se vztahují k bezpečnosti práce, patří babylonský zákoník vydaný panovníkem Chammurapim v 17. století před naším letopočtem. V českých zemích byla podobná práva poprvé ukotvena roku 1300, kdy byl králem Václavem II. vydán zákoník „Ius Regale Montanorum“ (Právo horního regálu). Tento zákoník mimo jiné obsahoval konkrétní pravidla k zajištění bezpečnosti práce. Upravoval např. délku pracovní doby či počítání horníků před a po každé směně. V roce 1518 byl vydán Jáchymovský horní řád Štěpána Šlika, ve kterém byl poprvé zohledňován pracovní úraz. V roce 1785 pak určuje fyzik Charles Augustin Coulomb, že maximální možnou pracovní dobou pro člověka je osm hodin denně.

Po 2. světové válce u nás nastaly v oblasti BOZP velké změny a změnil se i celkový pohled na bezpečnost práce. Na zajišťování BOZP se začaly více podílet odborové organizace. Došlo k rychlému průmyslovému a technologickému rozvoji, který vyvíjel vysoký tlak na efektivitu práce a výroby, s čímž byla úzce spojena i bezpečnost práce. Roku 1968 byl v tehdy ještě Československé socialistické republice vydán zákon č. 174/1968 Sb., který stanovil jednotný státní odborný dozor nad bezpečností práce a technickými zařízeními. Pravomoci tohoto odborného dozoru platily jak pro zaměstnance, tak i pro zaměstnavatele.

V roce 1981 se konala generální konference „Mezinárodní organizace práce“. Zde byla mimo jiné přijata „Úmluva o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí“. Při vstupu ČR do Evropské unie bylo také nutno sjednotit právní předpisy BOZP s požadavky Evropské unie. K poslední zásadní změně v zajišťování BOZP došlo 1. ledna 2001. Od tohoto dne se systém Evropské unie pro zajištění BOZP stal součástí českého právního řádu. Důraz je kladen především na vyhledávání a vyhodnocování rizik a také na zapojení zaměstnanců do

řešení otázek týkajících se bezpečnosti, a tedy i řízení podniku. Na tom se zaměstnanci podílejí prostřednictvím odborových organizací nebo zástupců.

V aktuálním pojetí BOZP jsou kladeny povinnosti na zaměstnavatele ze tří úrovní. Mezi tyto úrovně patří právní a ostatní předpisy k zajištění BOZP, vyhledávání a vyhodnocení rizik při práci a kategorizace práce. Velkou úlohu v zabezpečení BOZP hraje organizace ILO (Neugebauer, 2016, st.20-31).

International Labour Organization (ILO) neboli Mezinárodní organizace práce (MOP) je jedinou organizací, která sdružuje vládu, zaměstnavatele a zaměstnance 187 členských států. Stanovila pracovní standardy, vypracovala politiku a navrhla programy podporující slušnou práci pro muže i ženy. Organizace MOP byla založena roku 1919 jako součást Versailleské dohody, aby odrážela přesvědčení, že univerzální a trvalý mír může být uskutečněn pouze, pokud je založen na sociální spravedlnosti.

Ústava MOP byla zpracovávána v období od ledna až do dubna roku 1919 pracovní komisí zřízenou mírovou konferencí, která se poprvé setkala v Paříži a poté ve Versailles. Komise pod vedením Samuela Gompere, předsedy Americké federace práce (AFL) ve Spojených státech, se skládala ze zástupců devíti zemí: Belgie, Kuby, Československa, Francie, Itálie, Japonska, Polska, Spojeného království a Spojených států. Výsledkem byla tripartitní organizace, která existuje dodnes, je jediná svého druhu a ve svých výkonných orgánech sdružuje zástupce vlád, zaměstnavatelů a zaměstnanců.

MOP přispívala světu práce od samotného počátku. První mezinárodní konference práce, která se konala ve Washingtonu v říjnu roku 1919, přijala šest mezinárodních úmluv týkajících se práce. Tyto úmluvy se zabývaly hodinami práce v průmyslu, nezaměstnaností, ochranou mateřství, noční prací pro ženy, minimální věkovou hranicí a noční prací pro mladé lidi v průmyslu. V roce 1926 byl pak zřízen výbor odborníků jako systém dozoru nad uplatňováním norem MOP. Výbor, který existuje dodnes, se skládá z nezávislých právníků, kteří jsou odpovědní za zkoumání vládních zpráv a každoročně předkládají konferenci své vlastní zprávy. V roce 1934 se členem MOP staly i Spojené státy americké. K jejich začlenění došlo z důvodu uvědomění si, že manipulace s otázkami týkajícími se práce vyžaduje také mezinárodní kooperaci.

Mezi lety 1948 až 1980 se počet členských států zdvojnásobil. Organizace získala svůj univerzální charakter, industrializované země se staly menšinou mezi rozvojovými zeměmi a rozpočet se zpětinasobil. MOP založila v roce 1960 Mezinárodní institut pracovních studií v Ženevě a v roce 1965 Mezinárodní vzdělávací středisko v Turíně. Organizace získala v roce

1969 Nobelovu cenu za mír. V roce 1999 začal být kladen důraz na to, aby se práce stala strategickým mezinárodním cílem a podporovala spravedlivou globalizaci. Dále se zdůrazňovala práce jako nástroj pro zmírnění chudoby a role MOP v napomáhání ke snížení světové chudoby na polovinu do roku 2015 (International Labour Organization, 1996–2018).

## **1.2 Poslání Mezinárodní organizace práce**

Hlavním cílem Mezinárodní organizace práce je podpora pracovních míst a ochrana lidí. MOP se věnuje podpoře sociální spravedlnosti a mezinárodně uznávaných lidských a pracovních práv a usiluje o to, aby sociální spravedlnost byla zásadní pro univerzální a trvalý mír. Cílem MOP je vytvořit celosvětové povědomí o rozměrech a důsledcích pracovních úrazů a nemocech z povolání a zahrnout zdraví do mezinárodních programů, stimulovat a podporovat praktická opatření na všech úrovních (International Labour Organization, 1996–2018).

MOP identifikuje, shromažďuje, analyzuje a sdílí znalosti a informace na podporu politické agendy MOP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Jejich cílem je posílit relevanci a kvalitu znalostí produktů a služeb a budovat silná partnerství s agenturami, institucemi a organizacemi se zkušenostmi v oblasti BOZP. Jejich program pro slušnou práci pomáhá v současné době rozvíjet hospodářské a pracovní podmínky, které dávají všem pracovníkům, zaměstnavatelům a vládám trvalý mír, prosperitu a pokrok (International Labour Organization, 1996–2018).

Hlavní část historického mandátu MOP tvoří ochrana pracovníků před nemocemi z povolání a pracovními úrazy. Odhaduje se, že v důsledku pracovního úrazu každoročně zemře až 2,78 milionu lidí a dalších 374 milionů zaměstnanců se stane obětí pracovních úrazů nebo nemocí. Tyto situace pak mají za následek značné náklady pro pracovníky a jejich rodiny, pro zaměstnavatele a pro společnost.

Normy MOP týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci poskytují vládním institucím, zaměstnavatelům a zaměstnancům důležité nástroje k vytvoření bezpečných podmínek pro zajištění maximální bezpečnosti při práci. V roce 2003 přijala organizace globální strategii ke zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, která zdůrazňovala rozvoj preventivních opatření. Týkalo se to zejména mladých pracovníků, kteří stále rozvíjí své dovednosti a nemají tak zodpovědné postavení k chápání rizik spojených s prací. Jsou

méně zkušené, a proto je u nich větší pravděpodobnost, že nastane pracovní úraz či nemoc z povolání.

Celosvětově řešeným problémem je i práce dětí. Tato kategorie je největší a nejhorší v oblasti bezpečnosti. Odhaduje se, že na světě je asi 115 milionů dětí ve věku od 5 do 17 let, které pracují v nebezpečných podmínkách v rozmanitých odvětvích, jako jsou např. zemědělství, těžební průmysl, stavebnictví, služby, hotely, bary, restaurace, rychlé občerstvení či domácí služby. MOP celosvětově odhaduje, že přibližně 22 000 dětí je každoročně zabito při práci. K tomu dochází v důsledku špatných bezpečnostních a zdravotních standardů a pracovních ujednání. Některá zranění mohou mít pro tyto děti trvalé následky a mnohdy se tyto příznaky projeví až v dospělém věku. Mladí pracovníci v zákonem stanoveném věku jsou méně vystaveni nebezpečné práci, pokud jsou chráněni legislativou a vhodnými opatřeními BOZP na pracovišti (International Labour Organization, 1996–2018).

### **1.3 Definice a cíl bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**

Vzhledem k tomu, že BOZP je komplexní disciplína, která se zabývá širokým okruhem problémů, není neobvyklé, že je na ni pohlíženo z různých úhlů a existuje proto množství různých definic. Mezi tyto definice patří:

- *„Oblast BOZP je velice široký mezivědní obor, jehož cílem je vytvářet systémy pravidel, které chrání zaměstnance, případně žáky nebo studenty na odborné praxi a též i osoby samostatně výdělečně činné (pracující na živnostenský list), nebo zaměstnavatele, kteří jsou fyzickými osobami a sami též pracují (např. praktický lékař, notář), před negativními důsledky života v pracovním procesu“* (Neugebauer, 2016, s. 16).
- *„Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je soubor technických, organizačních či výchovných opatření, který při správné aplikaci nebo realizaci vytvoří podmínky k tomu, aby se pravděpodobnost ohrožení nebo poškození lidského zdraví snížila na minimum“* (Neugebauer, 2016, s. 13).
- *„BOZP je mezivědní obor zabývající se nalézáním a uplatňováním metod a prostředků, jejichž cílem je zajistit, aby člověk v pracovním procesu nebyl ohrožován fyzicky ani mentálně“* (Neugebauer, 2016, s. 13).
- *„BOZP je interdisciplinární nebo též mezivědní obor, který můžeme definovat také jako legislativou stanovená pravidla nebo opatření, jejichž úkolem je předcházet poškození nebo ohrožení lidského zdraví při pracovním procesu“* (CRDR, 2018).

- „BOZP je soubor všech opatření ze strany zaměstnavatele, která mají za cíl zabránit vzniku ohrožení či poškození zdraví nebo ztrátám na životech pracovníků. Opatření mohou mít různé podoby. Mohou mít povahu technologickou, technickou, právní, organizační či administrativní. Souhrn těchto opatření se obecně nazývá prevence rizik. Hlavním cílem BOZP je předcházet ohrožení zdraví a ztrátám na životech zaměstnanců“ (CRDR, 2018).

Hlavním úkolem BOZP je vytvářet zaměstnancům bezpečné a zdravé prostředí pro plnění jejich pracovních povinností. Zákon zaměstnavateli ukládá povinnost zajistit pracoviště pro zaměstnance tak, aby bylo konstrukčně a prostorově vybaveno v rámci pracovních podmínek z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a aby odpovídalo bezpečnostním a hygienickým požadavkům na bezpečné pracovní prostředí nebo pracoviště.

V rámci této činnosti dále platí všeobecná zásada, že pokud nelze odstranit rizika vyskytující se na pracovišti, je zaměstnavatel povinen učinit taková opatření, kterými daná rizika minimalizuje. V případě, kdy rizika nejdou odstranit nebo omezit bezpečnostními opatřeními, zaměstnavatel je povinen přidělit zaměstnancům tzv. osobní ochranné pracovní pomůcky neboli OOPP. Zaměstnanci jsou povinni využívat předepsaná ochranná zařízení a nesmí je svévolně měnit či vyřazovat z provozu. Dále jsou povinni svému zaměstnavateli okamžitě oznamovat jakoukoli závadu či poruchu zařízení určených k ochraně zdraví při práci (Janáková, 2011, str. 247).

Bezpečnostní složky, tj. policie, hasiči, celníci, vojáci, mají specifická pracoviště. Kromě kancelářů se často vyskytují v terénu, a to nezávisle na počasí. Např. dopravní policisté pracují uprostřed hlučné a prašné křižovatky nebo hasiči se při hašení požárů vyskytují v prostředí plném kouře a ohně.

## **1.4 Vymezení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zákonem a zaměstnanecké kategorie**

Existuje mnoho zákonů, nařízení, norem a předpisů, kterými se v České republice musí stát, zaměstnavatelé i zaměstnanci v oblasti týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci řídit. Některá tato nařízení jsou všeobecně platná pro všechny zaměstnanecké kategorie, některá mají svá speciální ustanovení týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve specifických oborech a situacích a zejména tato budou předmětem následující kapitoly.

### 1.4.1 Legislativní úprava BOZP

BOZP upravují zákony, předpisy a další nařízení, která se zaměřují na konkrétní činnosti. V souhrnu se jedná o zhruba 104 zákonů a vyhlášek. Mezi ty nejzákladnější, v nichž jsou stanoveny všeobecné podmínky, lze zařadit Základní listu práv a svobod a Zákoník práce.

Listina základních práv a svobod (dále jen LZPS) vychází ze Všeobecné deklarace lidských práv a je součástí ústavního pořádku ČR. Listina má 44 článků, které jsou rozděleny do šesti hlav. Z hlediska BOZP je nejdůležitější hlava čtvrtá, která se zaměřuje na hospodářská, sociální a kulturní práva, a zejména pak články č. 28 a 29. Článek č. 28 říká, že *„zaměstnanci mají právo na spravedlivou odměnu za práci a na uspokojivé pracovní podmínky“* (Listina základních práv a svobod, Hlava IV., čl. 28). Na to navazuje článek č. 29, který říká, že *„ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky“* (Listina základních práv a svobod, Hlava IV., čl. 29, odst. 1). Tato skupina práv vyžaduje plnění zejména ze strany státu.

Dalším důležitým legislativním předpisem v ČR je zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, který upravuje většinu českého individuálního pracovního práva. Oblastí BOZP se zabývá pátá část uvedeného zákona nesoucí název „Bezpečnost a ochrana zdraví při práci“. Tato část je rozdělena do tří hlav. Hlava I. je spojena s hlavním cílem BOZP, což je předcházení nebo omezování rizik, která by mohla ohrožovat zdraví či životy zaměstnanců. Hlava I. říká, že *„zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce“* (Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 101, odst. 1). Dále říká, že *„zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům“* (Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 102, odst. 1). V hlavě č. II jsou upraveny povinnosti zaměstnavatele, práva a povinnosti zaměstnance. Povinnosti zaměstnavatele se týkají zejména zajištění bezpečného a zdraví neohrožujícího prostředí pro výkon práce, potřebné informovanosti, školení zaměstnanců a opatření pro zvláštní skupiny zaměstnanců, jako jsou těhotné a kojící ženy, mladiství nebo zaměstnanci se zdravotním postižením. Zaměstnanci pak mají právo být informováni o rizicích své práce a o opatřeních na ochranu před nimi. Poslední hlava č. III obsahuje společná ustanovení, která upravují účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP, další povinnosti zaměstnavatelů a postavení odborových organizací.



Mezi další důležitá ustanovení lze zařadit ustanovení § 8 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., které upravuje poskytování ochranných nápojů zaměstnanci zaměstnavatelem. Nápoje se zaměstnanci poskytují k ochraně zdraví v případě zvýšené zátěže teplem nebo chladem. Ochranné nápoje dle zákona musí být zdravotně nezávadné a nesmí obsahovat více jak 6,5 % cukru a více jak 1 % hmotnosti alkoholu. V jejich obsahu se však mohou objevit látky, které podporují odolnost organismu (Dandová, 2008, str. 27; Janáková, 2011, str. 152–154).

Dalšími důležitými předpisy je i zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (CRDR, 2018).

### **1.4.2 Zaměstnanecké kategorie**

Zaměstnance lze rozdělit do čtyř kategorií. Jedná se o zaměstnance v pracovněprávním vztahu, zaměstnance státní správy, zaměstnance bezpečnostních sborů a ozbrojených sil. V každé kategorii je BOZP řešená jinými právními předpisy. Jednotlivé zaměstnanecké kategorie jsou uvedeny v tabulce č. 1, kde je k nim přiřazena i právní úprava.

Zaměstnanci ozbrojených sil a bezpečnostních sborů nevykonávají svoji činnost v souladu se Zákoníkem práce, nejsou v pracovněprávním vztahu, ale jsou ve služebním poměru. V této souvislosti byl také pozměněn název bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby. Zkratkou tedy není BOZP, ale BOZVS. Další drobnou změnou v této kategorii je pozměnění pracovního úrazu ve znění Zákoníku práce na „služební úraz“. Za služební úraz je považován takový, který příslušníkovi poškodí zdraví nebo způsobí smrt při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ní. Na Zákoník práce se zákony řešící služební poměr odvolávají pouze v případech, kdy v nich určitá oblast týkající se BOZP není řešena, např. práce těhotných žen.

Svá pravidla v oblasti BOZP, která jsou odvozena od specifik jejich povolání, má státní správa, bezpečnostní sbory a ozbrojené síly. Základní právní předpisy upravující tyto oblasti jsou rovněž zmíněny v tabulce č. 1.

**Tabulka 1: Zaměstnanecké kategorie v České republice**

Zaměstnanecké kategorie	Zaměstnavatelé	Zákonná úprava
Zaměstnanci v pracovněprávním vztahu	Občanští zaměstnanci	Zákon č. 262/2006, Sb. zákoník práce Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
Státní správa	Ústřední orgány státní správy (jednotlivá ministerstva), Územní orgány státní správy, Ostatní státní orgány (státní fondy)	Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě Zákon č. 262/2006, Sb. zákoník práce Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách
Bezpečnostní sbory	Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Celní správa ČR, Vězeňská služba ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace	Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů Vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů Vyhláška č. 277/2015 Sb., o postupu při určování výše náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění příslušníků bezpečnostních sborů
Ozbrojené síly	Armáda ČR, hradní stráž, vojenská policie, vojenský zpravodaj, Vojenská kancelář prezidenta ČR	Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze RMO č. 11/2009 Věstníku <i>Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a při výkonu služby</i>  RMO č. 11/2009 Věstníku <i>Vyšetřování a odškodňování pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození na zdraví</i>

*Zdroj: vlastní zpracování; (Janáková, 2011, str. 18-23; Neugebauer, 2016, str. 31-33)*

Zákonnou úpravu ozbrojených sil lze ještě rozšířit o zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě a o zákon č. 336/2015 Sb., o pravidlech bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na lodi. Dále zde můžeme zmínit také zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze (Neugebauer, 2016, str. 31–35).

Vlastní legislativní úpravu v oblasti BOZP mají i hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem. Ty jsou upravovány zákonem č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, dále vyhláškou č. 392/2003 Sb., o bezpečnosti provozu technických zařízení a vyhláškou č. 26/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu. Zde jsou mimo jiné odlišně rozlišovány pracovní úrazy. Mimo smrtelného úrazu se

v této oblasti používá pojem závažný pracovní úraz, úraz životu nebezpečný a hromadný úraz (Neugebauer, 2016, str. 34–35).

## **2 KOMPARAČNÍ ANALÝZA NÁROKŮ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI ZAMĚSTNANCŮ BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK ČESKÉ REPUBLIKY**

Uspokojivé pracovní podmínky v rámci bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou definovány podle odbornosti. Ačkoliv jak bezpečnostní sbory, tak ozbrojené síly tvoří bezpečnostní složky, liší se jejich práce i nároky BOZP v závislosti od velikosti rizika práce jejich příslušníků.

### **2.1 Komparace nároků na osobní ochranné pracovní prostředky**

V rámci prevence rizik je povinností zaměstnavatelů vytvářet zaměstnancům bezpečné a zdravé pracovní prostředí, tedy analyzovat rizika na pracovišti, zaměstnance informovat a školit o bezpečnostních opatřeních a přidělovat jim osobní ochranné pracovní prostředky, které mají identifikovaná rizika minimalizovat.

Z důvodu vysokého rizika při výkonu služby byla pro komparaci nároků na OOPP vybrána Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR a Armáda ČR. Tyto tři složky čelí vysokému riziku zejména z důvodu časté práce v terénu. Dalo by se říci, že jejich vybavení je předurčeno situacím, ve které se v rámci své profese ocitnou. V tabulce č. 2 jsou vypsány některé nároky na osobní ochranné pracovní prostředky vyplývající z charakteru práce u Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a Armády ČR.

**Tabulka 2: Komparace nároků na osobní ochranné pracovní prostředky u Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a Armády ČR**

Osobní ochranné pracovní prostředky	Policie ČR	Hasičský záchranný sbor ČR	Armáda ČR
Nároky na mycí, čistící a dezinfekční prostředky	Ano	Ano	Ano
Ochranný oděv při nadměrném vystavení teple	Ne	Ano	Záleží na situaci
Neprůstřelná vesta	Ano	Ne	Záleží na situaci
Zbraň	Ano	Ne	Záleží na situaci
Ochranné brýle a ochrana sluchu	Ano	Ne	Ano
Ochranné gumové rukavice	Ano	Ano	Záleží na situaci
Ochranné prostředky dýchacích orgánů	Ano	Ano	Ano
Ochranná přilba	Ano	Ano	Záleží na situaci

*Zdroj: vlastní zpracování*

Tabulka č. 2 ukazuje, že všechny tři složky mají stejné nároky na mycí, čistící a desinfekční prostředky. Vyplývá to z Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a desinfekčních prostředků. Tyto nároky mají příslušníci, jejichž práce a činnosti vyžadují ochranu pokožky. Dle nařízení vlády jde zejména o:

- a) práce při zpracování barev a materiálů k nanášení,
- b) práce při vydělávání kůží,
- c) práce ve vlhkém prostředí,
- d) čistící a údržbářské práce, při nichž může dojít ke kontaminaci pokožky,
- e) práce s ionizujícím zářením (Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a desinfekčních prostředků, příloha 3, část 11).

Na speciální ochranný pracovní oděv mají nárok příslušníci HZSČR, kteří se při výkonu služby vystavují nebezpečí výhradně v podobě ohně. Příslušníci mají nárok na zásahový oděv I, který je určen k ochraně těla uživatele při likvidaci požárů, a to i v situacích, se kterými se lze setkat při likvidaci požárů v objektech a dalších činnostech souvisejících s prováděním záchranných a likvidačních prací. Zásahový oděv č. II je pak určen k ochraně těla uživatele

při likvidaci požárů v otevřeném terénu a doprovodných činnostech. Armáda ČR má své vojenské hasiče, kteří mají rovněž speciální zásahové oděvy, které je chrání před nebezpečím.

U příslušníků PČR je neprůstřelná vesta ochrannou pracovní pomůckou zejména u zásahových jednotek a těžkooděnců. Většinou se tyto vesty nachází v zásahovém služebním voze, kde k ní policisté mají neustálý přístup. HZSČR žádné takové OOPP nemá. U příslušníků Armády ČR není neprůstřelná vesta v seznamu standartního vybavení vojáka z povolání. Vojáci si ji zapůjčují pro nácvik bojových operací anebo při výjezdu do zahraničních operací.

Podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, má každý příslušník policejního sboru přidělenou zbraň. Tu využívají pouze ke služebním účelům. Podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, tvoří vojenskou výzbroj vojenské zbraně. Každý voják v činné službě je zmocněn používat vojenskou zbraň při výkonu pořádkové, strážní, eskortní nebo dozorčí služby. Za ochrannou pomůcku spojenou s používáním zbraní jsou považovány sluchátka nebo špunty do uší a ochranné střelecké brýle. Tyto pomůcky musí používat příslušníci policie a vojáci z povolání při nácviku střelby.

Ochranné gumové rukavice jsou součástí vybavení policie a hasičů. Tyto dvě složky přicházejí do častého kontaktu se zraněnými či mrtvými, u kterých by mohlo být riziko nákazy vážnou nemocí, jako je např. žloutenka či AIDS. Vojáci mají na gumové rukavice nárok při určitých situacích, např. při likvidaci povodňových škod.

Na ochranné prostředky dýchacích orgánů mají nárok všechny tři složky. Masky je součástí vybavení každého příslušníka. Při práci v HZS a vzhledem k velkému riziku nadýchání se nebezpečných látek mají hasiči navíc nárok na kyslíkovou bombu.

Na ochrannou přilbu mají nárok všechny tři složky. U policie jsou to zejména zásahové jednotky, které jsou při své činnosti vystaveny vysokému riziku poranění hlavy. U hasičů je ochranná přilba součástí každé zásahové výstroje. Speciální nároky na OOPP pak mají hasiči, kteří pracují např. ve výškách. Vojáci tuto ochrannou pomůcku používají na rozkaz při výcviku nebo při činnostech, kdy se vystavují určitému riziku, např. při práci ve skladu, při práci na jeřábu nebo při slaňování.

V tabulce č. 2 jsou pouze některé ochranné pracovní pomůcky. Existují další OOPP, na které mají příslušníci nárok. V některých oblastech jsou si tyto nároky velice podobné. Platí pravidlo, že čím větší specializace a rizikovější zaměstnání, ať už jde o práci ve výškách, na vodě či o převoz chemikálií, tím vyšší nároky na ochranné osobní pracovní pomůcky (Interní

dokumenty Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje, 14. pluku logistické podpory Pardubice a Krajského policejního ředitelství Pardubice).

## **2.2 Komparace zákonů o služebním poměru a o vojácích z povolání**

V případě, že bezpečnostní opatření ani osobní ochranné pracovní pomůcky nezabrání vzniku pracovního úrazu, přichází na řadu vyšetřování a následné odškodnění pracovníka nebo pozůstalých po něm. Jak už bylo zmíněno, bezpečnostní sbory se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, a ozbrojené síly zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Z tabulky č. 3 jsou patrné rozdíly v nárocích mezi příslušníky bezpečnostních sborů a ozbrojených sil ČR.

**Tabulka 3: Komparace ozbrojených sil a bezpečnostních sborů**

	<b>Bezpečnostní sbory</b>	<b>Ozbrojené síly</b>
Legislativa	Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů	Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání
Služba v zahraničí	Ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů	Ustanovení zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání
Dozorčí orgán	Ministerstva	Ministerstvo obrany
Zdravotní pojišťovna	Jakákoliv	Vojenská zdravotní pojišťovna (VoZP)
Základní doba služby	37,5 hodiny týdně	40 hodin týdně
Výstrojní náležitosti	Služební stejnokroj nebo jiný oděv a obuv používaný při výkonu	Vojenský stejnokroj
Odpovědnost za škodu způsobenou příslušníkovi	Bezpečnostní sbor	Stát
Služební plat po dobu dočasné neschopnosti ke službě způsobené služebním úrazem	Ve výši průměrného čistého služebního příjmu	Ve výši průměrného platu dosahovaného před vznikem škody
Druhy náhrad škody na zdraví	<ul style="list-style-type: none"> <li>- náhradu za ztrátu na služebním příjmu,</li> <li>- náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění,</li> <li>- náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením,</li> <li>- jednorázové odškodnění,</li> <li>- náhradu věcné škody.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- náhradu za ztrátu na služebním platu po dobu neschopnosti výkonu služby,</li> <li>- náhradu za ztrátu na služebním platu po skončení neschopnosti výkonu služby,</li> <li>- náhradu za bolest,</li> <li>- náhradu za ztížení společenského uplatnění,</li> <li>- náhradu za účelně vynaložené náklady spojené s léčením,</li> <li>- jednorázové mimořádné odškodnění,</li> <li>- náhradu za věcnou škodu.</li> </ul>
Jednorázové mimořádné odškodnění	Až padesátinásobek minimální mzdy	Až jedno sto dvacetinásobek minimální mzdy
Jednorázové odškodnění pozůstalých	Dětem, manželovi/manželce anebo rodičům ve společné domácnosti	

*Zdroj: vlastní zpracování (Tomek a Nový, 2006; Tomek, Hemza a Dluhoš, 2003)*

V případě výjezdu do zahraničí se bezpečnostní složky řídí stejnými zákony, jako na území ČR. Dozorčím orgánem nad ozbrojenými silami je Ministerstvo obrany. V případě Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů,



Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky je to Ministerstvo vnitra. Funkci dozorčího orgánu u Celní správy ČR plní Ministerstvo financí a u Vězeňské služby ČR je to pak Ministerstvo spravedlnosti. V zákoně je stanoveno, že se příslušníci ozbrojených sil při nástupu do služby automaticky stávají pojištěnci Vojenské zdravotní pojišťovny, zatímco příslušníci bezpečnostních sborů si mohou svoji pojišťovnu vybrat. Základní doba služby u ozbrojených sil činí 40 hodin, u bezpečnostních sborů je o 2,5 hodiny týdně kratší. Na základní výstroj neboli stejnokroj, mají všechny bezpečnostní složky stejný nárok.

Bezpečnostní sbory a ozbrojené síly se liší v případě řešení škod na majetku a zdraví. Odpovědnost za škodu způsobenou příslušníkovi nese v případě bezpečnostních sborů bezpečnostní sbor. U ozbrojených sil je za škody odpovědný stát. Po dobu dočasné neschopnosti ke službě způsobenou pracovním úrazem pobírá příslušník bezpečnostního sboru plat ve výši průměrného čistého služebního příjmu. U ozbrojených sil zraněný příslušník pobírá plat ve výši průměrného výdělku dosahovaného před vznikem škody.

Nárok na jednorázové mimořádné odškodnění vzniká příslušníkovi bezpečnostního sboru tehdy, když byl v důsledku pracovního úrazu shledán neschopným vykonávat službu anebo když byl uznán invalidním v plném nebo částečném rozsahu. Jednorázové mimořádné odškodnění příslušníkovi bezpečnostních sborů se poskytuje minimálně ve výši desetinásobku (122 000 Kč) a maximálně ve výši padesátinásobku minimální mzdy (610 000 Kč) stanovené nařízením vlády o minimální mzdě. Výše jednorázového odškodnění je stanovena prováděcími předpisy, podle nichž se v konkrétních případech vzniku služebního úrazu postupuje.

Voják, který se stal částečně invalidním v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání má nárok na jednorázové mimořádné odškodné v minimální výši 6násobku minimální mzdy (73 200) a maximálně 120násobku minimální mzdy (1 476 200 Kč). Záleží, za jaké situace ke služebnímu úrazu došlo. Čím rizikovější je pracovní prostředí, tím jsou nároky na odškodnění vyšší.

V případě náhrady škody pozůstalým po příslušníkovi jsou ve všech bezpečnostních složkách odškodnění manžel/ka, dítě, které má nárok na sirotčí důchod, anebo rodiče, s nimiž žil příslušník ve společné domácnosti. V případě úmrtí příslušníka bezpečnostního sboru náleží pozůstalým jednorázové odškodnění ve výši dvojnásobku částky stanovené předpisy platnými pro zaměstnance v pracovněprávním poměru. Jde o § 271i odst. 1 Zákoníku práce, kde je stanovena výše odškodnění každému pozůstalému ve výši nejméně 240 000 Kč. U ozbrojených sil je to velice podobné. Manželovi/ce a dítěti vojáka přísluší odškodnění ve

výši 30násobku minimální mzdy. Každému pozůstalému je částka vyplácena zvlášť. V odůvodněných případech se tato výše odškodnění poskytuje i rodičům zemřelého.

Z porovnání vyplývá, že příslušníci bezpečnostních sborů a ozbrojených sil mají velmi podobné nároky na odškodnění. Vyplývá to tak z rizik, kterým čelí při vykonávání služby. Příslušníci ozbrojených sil mají v některých případech vyšší nároky než příslušníci bezpečnostních sborů. Tyto nároky jsou tak vysoké nejen z důvodu jejich práce v terénu, ale i z důvodu jejich působení na zahraničních misích, nejčastěji ve válečných zónách, kde mohou snadněji přijít i o svůj život (Tomek a Nový, 2006; Tomek, Hemza a Dluhoš, 2003).

### 3 PŘÍPADOVÁ STUDIE

Pro vysvětlení rozdílů mezi skupinami zaměstnanců z pohledu různé míry rizika jejich práce a tomu odpovídající specifika jejich nároků v oblasti BOZP bude popsáno fungování BOZP v případové studii. Půjde o srovnání tří pracovních pozic u 14. pluku logistické podpory v Pardubicích. Budou porovnána rizika, kterým se vojáci při běžné pracovní činnosti vystavují a jejich nároky na osobní ochranné pracovní pomůcky, které mají tato rizika minimalizovat.

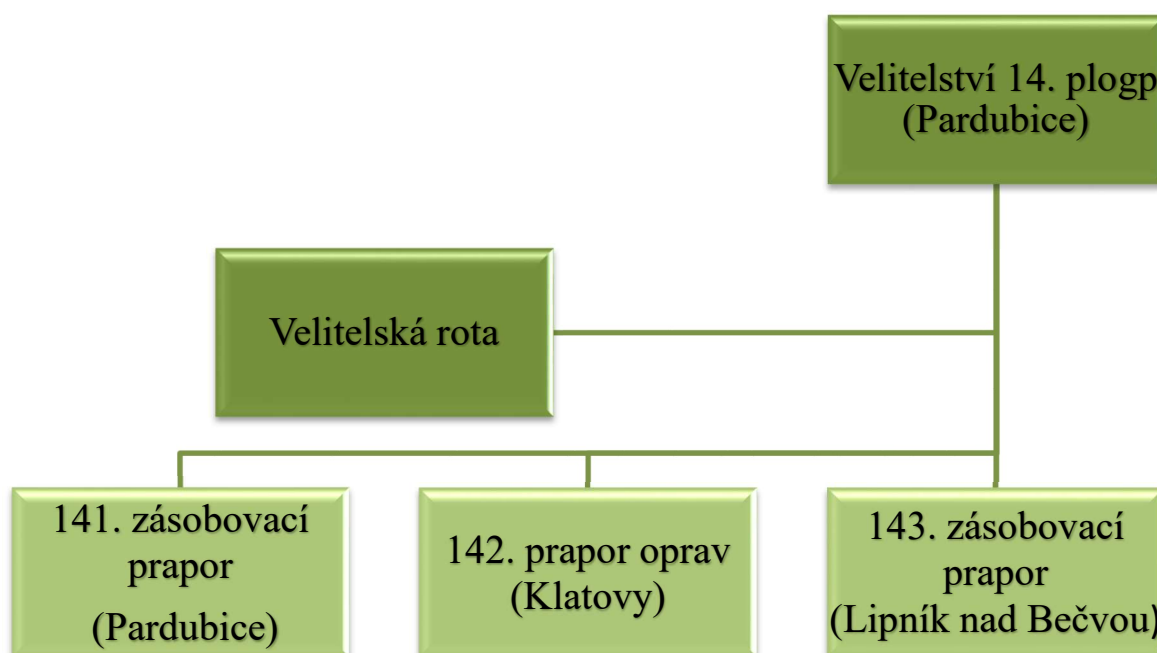
#### 3.1 Základní charakteristika útvaru

14. pluk logistické podpory (14. plogp) je útvar sídlící na pardubickém letišti a svoji činnost zahájil až dne 1. prosince 2013 jako nástupce 14. brigády logistické podpory. Jako součást AČR je 14. plogp určen k provádění přípravy, plánování, řízení a organizaci logistické podpory při plnění úkolů v sestavě společných sil, sestavě mechanizované divize nebo v úkolových uskupeních na území ČR i mimo něj. Poskytuje dostatečné, plně profesionální logistické kapacity k zajištění logistické podpory operace do velikosti brigády bez potřeby mobilizace zdrojů a záloh. To představuje hlavně:

- *organizaci a zabezpečení všech druhů doprav a přeprav osob, techniky a materiálu,*
- *příjem, evidenci, přerozdělení a výdej materiálu a techniky,*
- *opravy vlastní techniky do rozsahu středních oprav,*
- *vyprošťování a odsun techniky,*
- *odsun nepotřebného a poškozeného materiálu,*
- *kontrakční a podpůrnou činnost – plnění požadavků v místě nasazení,*
- *vedení finančního hospodaření,*
- *zabezpečení a provádění zdrojů pitné vody, potravin a pohonných hmot, udržování zásob a jejich distribuce jednotkám,*
- *podpora personálního zabezpečení – doprava osob,*
- *zabezpečení zbraněmi a municí, jejich doprava, skladování a opravy,*
- *podpora zdravotnického zabezpečení,*
- *zabezpečení úklidu bojiště – odsun a likvidace tělesných ostatků, pohřební služby,*

- podpora polních poštovních služeb – přeprava psaní, cenin a zásilek (Ministerstvo obrany, 2004–2014).

14. pluk logistické podpory je tvořen několika organizačními jednotkami. Mezi ně patří velitelství 14. pluku logistické podpory, 141. zásobovací prapor v Pardubicích, 142. prapor opravy v Klatovech a 143. zásobovací prapor v Lipníku nad Bečvou (Ministerstvo obrany, 2004–2014). Tuto strukturu lze vidět i na následujícím obrázku č. 1.



**Obrázek 1: Podřízené útvary 14. pluku logistické podpory**

*Zdroj: vlastní zpracování*

### **3.2 Bezpečnost a ochrana zdraví při výkonu služby u 14. pluku logistické podpory a školení zaměstnanců**

Ze zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zabezpečuje úkoly v oblasti BOZP odborně způsobilá osoba v prevenci rizik v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Tuto osobu má každý štáb na útvaru, jak velitelství 14. plogp, tak i 141. zásobovací prapor. Tato osoba zde působí jako poradní orgán velitele. Jejím úkolem je:

- dohlížení nad dodržování pravidel BOZP,
- provádění školení (vstupní, periodická, poučovací),

- tvorba příslušné dokumentace (vyhodnocení rizik, směrnice přidělení OOPP, čisticích a desinfekčních prostředků, pravidel pro zacházení s nebezpečnými látkami apod.),
- vyjadřuje se při plánování výcviku a při stanovení bezpečnostních opatření, kde jsou různá specifika,
- spolupracuje při nákupu OOPP.

Podle rozkazu ministryně obrany z 26. března 2009 ve znění RMO č. 89/2010 Věstníku (1. změna) ve znění RMO č. 106/2014 Věstníku (2. změna) je každý vedoucí velitel povinen zajišťovat školení všech zaměstnanců. Toto školení může být:

- a) vstupní školení zaměstnanců, které je zaměřeno na vykonávanou práci a na rizika s ní spojená. Mimo právní a vnitřní předpisy musí být zaměstnanec obeznámen také např. s návody k obsluze, s provozním řádem a se seznamem přidělených OOPP. Školení je prováděno vždy odborně způsobilým pracovníkem při nástupu zaměstnance do služebního poměru a vždy před zařazením na pracoviště,
- b) školení zaměstnanců, kteří změnili druh práce a pracovní zařazení, nebo při změnách technologií, výrobních a pracovních prostředků a technologických a pracovních postupů. Toto školení je prováděno vždy v situacích, které by mohly mít vliv na bezpečnost práce. Kromě právních a vnitřních předpisů k zajištění bezpečnosti práce musí být zaměstnanec seznámen např. s návody k obsluze a s provozním řádem týkajícím se bezpečnosti vykonávané práce. Školení je prováděno přímým nadřízeným
- c) poukazové školení zaměstnanců, ke kterému dochází v případě, že z důvodu porušení právních a vnitřních předpisů k zajištění BOZP došlo k úrazu. Toto školení je realizováno po ukončení neschopnosti zaměstnance a musí být proškolení všichni, kterých se práce, v níž pracovní úraz vznikl, týká. Školení je prováděno příslušným odborně způsobilým zaměstnancem,
- d) opakovaná školení zaměstnanců týkající se právních a vnitřních předpisů k zabezpečení BOZP. Školení provádí odborně způsobilý zaměstnanec jednou za tři roky a termín školení zveřejňuje velitel v rozkaze.

Každé provedené školení musí být prokazatelné. Školitel je povinen po každém školení ověřit znalosti zaměstnanců např. prostřednictvím ústního pohovoru nebo písemným testem. Dále je nutné zpracovat písemný záznam o školení. V záznamu musejí být uvedena jména

a příjmení účastníků školení, jejich podpisy, datum školení a veškeré oblasti, z nichž bylo provedeno školení účastníků.

Záznam o vstupním školení se zakládá do osobních spisů zaměstnanců. Záznam o školení k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a při výkonu služby se zakládá u útvaru na dobu pěti let. Zaměstnanec, který při přezkoušení neprokázal potřebné vědomosti z oblasti BOZP, je povinen opakovat ověření znalostí do 30 dní (Rozkaz ministryně obrany č. 89/2010, odst. 16–19).

### **3.3 Postup při vzniku služebního úrazu**

Následující postup se obecně používá při vyšetřování a odškodňování služebních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození zdraví vzniklých u vojáků z povolání, vojáků v záloze povolanych do služby, žáků vojenských škol a ostatních osob (dále jen vojáci), ke kterým došlo ve vojenských objektech nebo za ně zodpovídá vojenská správa. Úrazy a nemoci z povolání, které vznikly občanským zaměstnancům zaměstnaným u Ministerstva obrany a Armády ČR se vyšetřují a následně odškodňují podle ustanovení předpisu Bezpečnost a ochrana zdraví při práci občanských pracovníků vojenské správy a podle kolektivní smlouvy.

Vedoucí funkcionář, v tomto případě pouze velitel 14. plogp (dále jen velitel), je osoba, která vyšetřuje služební úrazy, nemoci z povolání a jiná poškození na zdraví. Velitel je povinen spolupracovat s odborem státního dozoru sekce dozoru a kontroly Ministerstva obrany, který v rezortu Ministerstva obrany vykonává státní odborný dozor nad bezpečností práce. V případě vzniku služebního úrazu je voják povinen hlásit veliteli svůj úraz prostřednictvím svých nadřízených, pokud mu to dovoluje zdravotní stav. Také je povinen hlásit každý úraz, který na pracovišti vznikl a spolupracovat při objasňování jeho příčin. Při vzniku služebního úrazu je velitel povinen nahlásit úraz:

- územně příslušnému útvaru Vojenské policie, pokud byl v souvislosti s úrazem spáchán trestný čin,
- odboru státního dozoru sekce dozoru a kontroly Ministerstva obrany, pokud zranění vyžadují hospitalizaci,
- rodinným příslušníkům, pokud zdravotní stav vojáka vyžaduje hospitalizaci.

Došlo-li ke vzniku smrtelného úrazu, nahlásí velitel úraz:

- územně příslušnému útvaru Vojenské policie,

- odboru státního dozoru sekce dozoru a kontroly Ministerstva obrany,
- Vojenské zdravotní pojišťovně,
- rodinným příslušníkům.

V případě vzniku služebního úrazu je nutné stanovit a učinit bezpečnostní opatření, která zabrání dalšímu ohrožení života a zdraví. K objasnění vzniku a příčin služebního úrazu a navržení preventivních opatření pověřuje velitel komisi, která je složená ze zaměstnanců jednotlivých jednotek pluku. Protokolárně se příčiny a okolnosti vzniku úrazu objasňují vždy, došlo-li ke smrtelnému úrazu vojáka, nebo u úrazů, které si vyžádaly hospitalizaci vojáka, nebo v případě podezření, že k úrazu došlo z důvodu porušení nařízení o bezpečnosti práce.

Při vyšetřování služebního úrazu je velitel povinen:

- vyšetřit okolnosti a příčiny, za kterých úraz vznikl,
- prokázat míru zavinění vojáka,
- zhodnotit a stanovit, v jakém rozsahu je odpovědnost za poškození zdraví na vojenské správě, poškozeném vojákovi nebo jiné osobě,
- zjistit, k jaké újmě na zdraví došlo a v jakém rozsahu,
- při sepisování protokolu poučit poškozeného nebo pozůstalé po něm, jaké mají případné nároky na náhradu škody a jakými způsoby lze tyto nároky uplatit,
- ukončit vyšetřování nejpozději do 30 dnů, u zvláště složitých případů nejdéle do 60 dnů od jeho zahájení.

Vyšetřování úrazu se zahajuje tehdy, když se uskuteční první úkon ve vztahu k poškozenému, a končí dnem, kdy byl poškozený seznámen s veškerými výsledky vyšetřování úrazu. V případě řešení složitých případů může velitel požádat o právní posouzení přijatých závěrů nebo o rozhodnutí právní službu Ministerstva obrany. Ta, pokud žádosti vyhoví a věc převezme, vyrozumí poškozeného nebo pozůstalé o této skutečnosti. Poškozený nebo pozůstalí musí být informováni o rozhodnutí nejdéle do sedmi dnů od skončení vyšetřování. To neplatí, v případě trestního řízení nebo řízení ve věcech sociálního zabezpečení. V těchto případech je běh lhůty přerušen. Posouzení je vydáváno písemně a vyhotovuje se ve třech výtiscích, kdy první se doručuje poškozenému nebo pozůstalým, druhý se zakládá u příslušné mzdové účtárny a třetí se zakládá do spisového materiálu úrazu o úrazu. Rozhodnutí musí obsahovat:

- *krycí název a jméno součásti, jejíž velitel rozhodnutí vydal,*

- *jméno a příjmení poškozeného nebo pozůstalých, jejich rodná čísla a místo trvalého pobytu,*
- *datum a stručný popis okolností úrazu,*
- *právní odůvodnění a rozsah odpovědnosti vojenské správy za škodu,*
- *stručné odůvodnění závěru vyšetřování úrazu, přiznaných náhrad a jejich výše,*
- *datum vydání rozhodnutí, podpis velitele a krycí razítko součásti,*
- *poučení o možnosti uplatnit nároky, které mohou vzniknout později, o možnosti podat námitky proti rozhodnutí velitele, který napadené rozhodnutí vydal, nebo o možnosti vymáhání nároků prostřednictvím soudu (RMO č. 11/2009 Věstníku, Vyšetřování a odškodňování pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození zdraví, odst. 18).*

Mzdová účtárna vyplatí přiznané náhrady a odškodnění nejdéle do sedmi dnů po obdržení rozhodnutí.

Každý voják má svůj spisový materiál, kam se zakládají veškeré písemnosti a doklady, které se vztahují k jeho úrazu. Tyto dokumenty musejí být ukládány po dobu tří let. Pak jsou řazeny do příslušného archívu. Lhůta pro vyřazení spisového materiálu je nejméně 20 let ode dne vzniku úrazu (RMO č. 11/2009 Věstníku, Vyšetřování a odškodňování pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození zdraví; RMO č. 89/2014 Věstníku, Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a při výkonu služby).

### **3.4 Dokumentace o zařazení prací do kategorií u 14. pluku logistické podpory**

Podle míry výskytu faktorů, které mohou ovlivnit zdraví vojáků, a podle jejich rizikovosti pro zdraví se služba zařazuje do 4 kategorií. Faktorem se rozumí fyzikální, chemické a biologické činitele, prach, fyzická zátěž, zátěž teplem a chladem, psychická a zraková zátěž a další faktory, které mohou mít anebo mají vliv na zdraví. Za rozhodující se považují faktory, které při službě mohou významně ovlivnit nebo ovlivňují zdraví.

Do první kategorie je zařazena služba, při níž není pravděpodobný nepříznivý vliv na zdraví. Druhou kategorií je služba, při níž lze očekávat její nepříznivý vliv na zdraví jen výjimečně, a to zejména u vnímavých jedinců. Při této službě nejsou překračovány hygienické limity. Do třetí kategorie spadá služba, při které jsou překračovány hygienické limity. Expozice fyzických osob, které tuto službu vykonávají, není spolehlivě snížena technickými



opatřeními pod úroveň těchto limitů, a proto je pro zajištění ochrany zdraví osob nezbytné využívat osobní ochranné pracovní prostředky, organizační a jiná opatření. Poslední, čtvrtá kategorie, zahrnuje službu, při níž dochází k vysokému riziku ohrožení na zdraví, které není možné zcela vyloučit ani při používání dostupných a použitelných ochranných opatření.

Na základě hodnocení rizikových faktorů pracovních činností zaměstnanců se výkony všech služebních a pracovních činností zaměstnanců tohoto vojenského útvaru řadí do 1. kategorie prací (Dokumentace o zařazení prací do kategorií u 14. pluku logistické podpory Pardubice).

### 3.5 Komparační analýza pracovníků

U 14. plogp pracuje cca 150 zaměstnanců a u 141. zásobovacího praporu Pardubice pracuje zhruba 550 zaměstnanců, z toho asi 10 % tvoří občanští zaměstnanci. Pro komparační analýzu vojáků byly vybrány tyto tři pozice:

- pracovník štábu,
- řidič,
- mechanik.

#### 3.5.1 Popis pracovní činnosti a analýza rizik

V tabulce č. 4 jsou uvedeny 3 pracovní pozice 14. plogp, u kterých bude analýza prováděna. Pracovník štábu vykonává svoji službu převážně v kanceláři, řidič se pohybuje hlavně v parku vojenské techniky nebo ve vozidle mimo prostory pluku a mechanik v dílně. Jejich služba spadá do tří kategorií podle čistoty práce, a to do práce čisté, méně čisté a nečisté (Směrnice o poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků zaměstnancům 14. pluku logistické podpory a hospodaření s nimi).

**Tabulka 4: Popis pracovní činnosti analyzovaných pracovníků dle čistoty práce**

	Pracovník štábu	Řidič	Mechanik
Místo služby	Kancelář	Park vojenské techniky	Dílna
Druh služby	Čistá	Méně čistá	Nečistá

*Zdroj: vlastní zpracování*

Náplní pracovníka štábu je kancelářská práce u počítače. I takové pracovní prostředí jako je služba v kanceláři s sebou přináší určitá rizika, která mohou vést ke služebnímu úrazu nebo

nemoci z povolání. Obecné riziko představují chodby, průchody a sociální zařízení. Zde může dojít k zakopnutí v důsledku zachycení o různé překážky a vystupující části z podlahy, k uklouznutí nebo podvrtnutí nohy na kluzkém povrchu nebo znečištěných podlahách. V takových případech pak hrozí naražení hlavy, otřes, pohmožděny nebo poranění končetin.

Další riziko představuje místo výkonu pracovníka štábu neboli kancelář. Největší nebezpečí zde představuje kancelářský nábytek a kancelářské potřeby, které mohou způsobit pád nebo naražení příslušníka a následně mu mohou způsobit úraz nebo otřes hlavy, pohmožděny, poranění končetin nebo pořezání. Např. při manipulaci s varnou konvicí hrozí nejen opaření vodou, nebo horkým nápojem, nebo popáleniny I., II. a III. stupně, ale i úraz způsobený elektrickým proudem, který může být zapříčiněn např. špatnou izolační vlastností nebo zkratem předmětu. Při práci na zařízeních jako je např. počítač, kdy je zrak vystavován zátěži, může dojít k únavě očí, nebo v případě psaní na klávesnici k poškození nervového systému v ruku. Detailní tabulka analýzy rizik pracovníka štábu je v příloze A.

Řidič vykonává službu v parku vojenské techniky nebo při vozidle při plnění služebních úkolů. Jeho náplní práce je běžná údržba vozidel a vozového parku, příprava vozidel na sezónní provoz (příprava na letní a zimní období) a řízení. Při umývání vozidel např. příslušník manipuluje s vysokotlakovým čistícím zařízením typu WAP a tlakovou vodou. Při této činnosti mu hrozí úrazy jako jsou např. zranění očí a obličeje tryskajícím paprskem čistící látky o vysokém tlaku a jemnými částicemi uvolněnými z čištěných ploch nebo pohmožděním různých částí těla. Jisté nebezpečí pro ně představuje i pracovní prostředí, kde může dojít např. k nadýchání jedovatých zplodin, k pádu na mokré podlaze, přimáčknutí vozidlem nebo zraněním způsobeným uklouznutím na mokrých částech vozidel. Při údržbě vozidla dále řidič přichází do kontaktu s různými chemikáliemi. Hrozí tak nebezpečí v podobě zasažení zraku chemikálií nebo poškození pokožky. Stejně jako pracovník štábu, i řidič se setkává s riziky při pohybu v kancelářích, chodbách, průchodech a sociálních zařízeních. Detailní tabulka analýzy rizik řidiče je v příloze B.

Za nejrizikovější z vybraných pozic je možno považovat tzv. dílenského specialistu, tedy kohokoliv, kdo vykonává službu v dílně. U 14. plogp má důležitou pozici mechanik, který slouží na dílnách a opravuje vojenskou techniku. Tak jako u předchozích dvou pozic i mechanik se vystavuje nebezpečí v kanceláři, chodbě, průchodech a sociálním zařízeních. Mechanik pracuje v dílně. Jeho náplní je práce se stojanovou bruskou, práce se zvedákem, práce v montážní jámě, práce s elektrickým ručním náradím, práce s tlakovými lahvemi nebo práce na strojní vrtačce. Všechny tyto činnosti pro něj představují riziko, v důsledku kterého

může dojít ke zranění. Mezi možná poranění patří např. zranění zachycením kotouče, zasažení očí odlétajícími částicemi, možnost zranění způsobené pádem břemene nebo přimáčknutím, pád s následkem naražení hlavy, otřesu, pohmožděnin nebo poranění končetin, dále pořezání, nadýchání se jedovatých zplodin apod. Při svařování pracuje mechanik se svářecím agregátem. Při této činnosti může dojít např. k popálení nebo zranění očí. Detailní tabulka analýzy rizik mechanika je v příloze C.

Mimo rizika související přímo s činností jednotlivých pracovníků 14. plogp existují rizika, která nepřímo souvisejí s jejich specializací, ale představují určitou hrozbu. Pro všechny vojáky z povolání na útvaru 14. plogp jsou stejná. Mezi ně patří např. víceúčelové sportovní centrum a výcvik vojsk. V těchto případech nezáleží na vykonávané pozici, protože každý voják z povolání má povinnou tělesnou výchovu. Rizika související s touto činností jsou uvedena v tabulce č. 5.

**Tabulka 5: Analýza rizik pro pracovníky 14. pluku logistické podpory ve víceúčelovém sportovním centru**

Víceúčelové sportovní centrum	Nebezpečí nebo nebezpečná situace	Možné poranění
<b>Posilovna</b>	Posilovací stroje, činky	Možnost poranění při vlastním posilování pádem břemene, při přecenění sil, neopatrnosti a nezabezpečení jištění druhou osobou, zakopnutí, uklouznutí, pád
<b>Tělocvična</b>	Žebřiny, kluzká podlaha	Možnost poranění při vlastním posilování, při přecenění sil, neopatrnosti, možnost poranění při kolektivních sportech (úder hokejkou, míčem apod.) zakopnutí, uklouznutí, pád
	Závěsný pytel na trénink úderů, pády při nácvicích bojových umění, nácvik úderů a pádů	Možnost poranění při nácvicích úderů do závěsných pytlů, při přecenění sil, neopatrnosti při nácvicích pádů, při nácvicích technik mezi cvičenci (hole, cvičební nože apod.), zakopnutí, uklouznutí, pád
<b>Sauna</b>	Pobyt v sauně	Přehřátí organismu, dehydratace, nevolnost zakopnutí, uklouznutí, pád

*Zdroj: interní dokumenty 14. plogp*

Každý voják z povolání má povinnost zúčastnit se vojenského výcviku. V tabulce č. 6 jsou uvedena analyzovaná rizika spojená s výcvikem vojsk u 14. plogp.

**Tabulka 6: Analyzovaná rizika při výcviku vojsk u 14. pluku logistické podpory**

Výcvik vojsk	Nebezpečí nebo nebezpečná situace	Možné poranění
Výcvikový prostor	Vyvedení vojsk a činnost v prostoru	Pád, pohmoždění, uklouznutí, pořezání, hygiena, otrava, poranění zvěří, pobodání hmyzem
	Výcvik vojsk	Pád, pohmoždění, uklouznutí, pořezání, hygiena, otrava, poranění zvěří, pobodání hmyzem utrpení zranění při střelbě cvičnou municí, poranění způsobené nalezenou municí, otrava zplodinami
	Výcvik s technikou	Možnost zranění způsobená pádem břemene, přimáčknutí vozidlem, otrava zplodinami, pád pod kola vozidla, pád z korby, převrácení vozidla, nehoda
	Použití zbraní a munice	Poškození sluchu, smrtelný úraz, pád, zhmoždění, uklouznutí, pořezání
	Použití imitačních prostředků, dýmovníček, výbušek, signální pistole, světelné zdroje, osvětlovací raketa, el. iniciátorů a zapalovačů	Poškození sluchu, popálení, otrava zplodinami, smrtelný úraz

*Zdroj: interní dokumenty 14. plopg*

K dalším identifikovaným nebezpečím na útvaru patří pohyb osob po komunikacích v rámci areálu útvaru, parku vojenské techniky a výcvikového prostoru. K nebezpečné situaci může dojít při střetu s vozidlem, cyklistou nebo chodcem při snížené viditelnosti. Následkem toho může dojít k velmi vážným až smrtelným zraněním (Vyhodnocení rizik u VÚ 4854 Pardubice).

### **3.5.2 Nároky na osobní ochranné pracovní prostředky a bezpečnostní opatření**

Na základě rozdělení analyzovaných pozic do tří skupin druhu práce, tj. práce čistá, méně čistá a nečistá, mají vojáci nárok na určité množství mycích, čistících a dezinfekčních prostředků, jak je uvedeno v tabulce č. 7. Nejmenší nárok má pracovník štábu, který slouží v kanceláři. Jeho práce je považována za čistou a nevyžaduje žádné mycí, čistící a dezinfekční prostředky navíc. Největší nárok má mechanik, který slouží v dílnách a jeho služba byla zařazena mezi práce nečisté.

**Tabulka 7: Nároky zaměstnanců 14. pluku logistické podpory na mycí, čistící a dezinfekční prostředky dle jejich druhu práce**

Druh mycího, čistícího a dezinfekčního prostředku	Zaměstnanci zařazení do druhu práce			Všichni zaměstnanci
	Čistá	Méně čistá	Nečistá	
čistící pasta	x	300 g/měsíc	600 g/měsíc	x
regenerační mast, krém	x	1 tuba/3 měsíce	1 tuba/3 měsíce	x
dezinfekční prostředek	x	x	x	pozn.1
ručník	x	x	x	1 ks
utěrka	x	x	x	1 ks
toaletní mýdlo	x	x	x	1 ks/měsíc
toaletní papír	x	x	x	1 balíček/ 4 měsíce

*Zdroj: interní dokumenty 14. plogp*

**Pozn.1**

*K předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a na ochranu zaměstnanců před obtížným hmyzem při zaměstnáních a výcviku v poli se vydává jako ochranný prostředek přípravek REPELENT:*

*a) zaměstnancům, kteří trvale (často) vykonávají činnosti v poli v množství 1 balení přípravku na osobu*

*b) zaměstnancům při jednorázových hromadných zaměstnáních v poli 1 balení na skupinu*

*c) přípravek vydávat pouze v době výskytu obtížného hmyzu a dle skutečné potřeby (délka, rozsah a povaha zaměstnání) (Interní dokumenty 14. plogp)*

Pracovník štábu vzhledem k jeho analyzovaným rizikům nemá nárok na osobní ochranné pracovní pomůcky při výkonu jeho standardní práce. Jediným řešením jsou bezpečnostní opatření, jako např.:

- správné rozmístění kancelářského nábytku a zařízení,
- udržování pořádku na pracovišti,
- nesedání na okraje stolů a židlí, nestoupání na židle, zejména s kolečky,
- nepřetěžování polic a regálů,
- správné zacházení s kancelářskými pomůckami,
- opatrnost při vylévání horké vody z varných konvic a nepřelévat nádoby horkými tekutinami a nápoji,
- preventivní údržba elektrického zařízení,
- vhodné umístění monitoru (vzdálenost obrazovky od očí cca 60 cm dle její velikosti) apod.

V tabulce č. 8 jsou vyjmenovány nároky řidiče na osobní ochranné pracovní prostředky. Ke standardní údržbě vozidel řidič potřebuje kožené ochranné rukavice, které chrání jeho ruce, např. při práci s chemikáliemi jako je nafta, barvy, ředidlo nebo oleje. Údržba vozidel zahrnuje i mytí vojenské techniky. K tomu řidiči využívají speciální blůzu a kalhoty k mytí techniky.

**Tabulka 8: Nároky řidiče na osobní ochranné pracovní prostředky**

Druh prostředku	Počet (ks/osobu)	Životnost (měsíce)
Kožené ochranné rukavice	1	3
Blůza k mytí techniky	3	12
Kalhoty k mytí techniky	3	12

*Zdroj: interní dokumenty 14. plog*

Nebezpečí lze zabránit i případnými bezpečnostními opatřeními, mezi která mimo používání bezpečnostních ochranných pracovních pomůcek lze zařadit např.:

- pevné a správné držení a uchopení trysky,
- dodržování zákazu směřovat proud kapaliny nebo páry na osoby,
- vyloučení přítomnosti osob v ohroženém prostoru,
- povolení práce pouze oprávněným osobám,
- vozidla čistit jen s vypnutými motory,
- dbát zvýšené opatrnosti při pohybu po mokré podlaze a karosérii vozidel apod.

V tabulce č. 9 jsou vypsány nároky mechanika na osobní ochranné pracovní prostředky. Ze všech tří uvedených pracovních pozic je tato vystavována největšímu riziku a vyžaduje nejvíce osobních ochranných pracovních pomůcek. Mimo uvedené nároky na OOPP, které mechanik musí používat při výkonu jeho činností, se musí řídit dalšími bezpečnostními opatřeními, jako jsou např.:

- povolení práce pouze školené obsluze,
- zajištění používaného stroje proti neoprávněnému spuštění,
- používat předepsané osvětlení při práci v montážní jámě,
- zabránění úniků, úkapů provozních kapalin,
- udržování podlahy v bezpečném a nekluzkém stavu,

- zakrytí montážních jam po skončení práce,
- zákaz startování vozidel bez nasazených hadic na odvod spalin mimo dílnu apod.

**Tabulka 9: Nároky mechanika na osobní ochranné pracovní prostředky**

<b>Druh prostředku</b>	<b>Počet (ks/osobu)</b>	<b>Životnost (měsíce)</b>
Antistatická ochranná obuv	1	24
Textilní rukavice	1	2
Ochranné brýle	1	12
Ochranný štít	1	12
Chrániče sluchu	1	24
Ochranná přilba (při vazačských pracích)	1	24
Jednorázový respirátor	1	3
Respirátor pohlcující prach a aerosoly s atestem dle norem EU	1	6
Pogumované manžety na předloktí	1	12

*Zdroj: interní dokumenty 14. plog*

Při využívání víceúčelového sportovního centra musí vojáci dbát zvýšené opatrnosti při vlastním posilování, popřípadě zabezpečit cvičení druhou osobou. Je zakázáno překračovat kapacitu posilovny a používat poškozené stroje a činky. Všechny zjištěné závady musí uživatel ihned ohlásit správci posilovny a nepokračovat ve cvičení. Při užívání sauny je nutné dbát zvýšené opatrnosti a nepřekračovat doporučenou dobu pobytu v sauně, aby nedošlo k přehřátí a dehydrataci organismu. Je třeba dbát pokynů obsluhy sauny a veškeré závady jí ihned nahlásit.

Při cvičení vojsk přichází vojáci do styku s mnoha nebezpečími nebo nebezpečnými situacemi. Při střelbách vojáci používají sluchátka nebo špunty do uší jako osobní ochrannou pracovní pomůcku. Dalším identifikovaným nebezpečím je možné se vyvarovat na základě bezpečnostních opatření. Mezi tato opatření patří např.:

- před zahájením cvičení důkladně proškolit všechny účastníky cvičení, popřípadě provést namátkové kontroly pochopení konkrétních bezpečnostních opatření cvičícími,
- důsledně trvat na dodržování všech vydaných bezpečnostních opatření, včetně dodržování zásad kolektivní hygieny,

- každé poranění zvířetem nebo hmyzem bezprostředně hlásit lékaři a veliteli,
- zákaz odebírat vodu z neproověřených zdrojů,
- zákaz požívat alkoholické nápoje a omamné látky,
- prověřit připravenost zbraní, bojové a jiné techniky a organizovat přípravu techniky ke střelbě,
- organizovat kontroly technického stavu vozidel před výjezdem apod (Směrnice o poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků zaměstnancům 14. pluku logistické podpory a hospodaření s nimi).

Další rozšířené nároky na OOPP mají příslušníci 14. plogu i v případě výjezdu do zahraniční operace. Při výjezdu mají nárok na OOPP, které zohledňují klimatické, zdravotní a bezpečnostní podmínky dané země. Jedná se např. o:

- moskytiéru, na ochranu proti hmyzu v tropických a subtropických oblastech,
- kuklu (bílou nebo khaki) a obličejovou masku, které slouží k ochraně proti chladu a současně k maskování obličeje,
- sluneční a ochranné brýle, které chrání zrak proti slunečnímu záření, větru a písku,
- ochrannou balistickou vestu a kevralovou přilbu proti střelám nebo střepinám (Ministerstvo obrany, 2018).



## ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo pojednat o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech ČR z pohledu specifík různých skupin personálu zařazených pod ozbrojené síly a bezpečnostní sbory ČR a formou případové studie analyzovat proces bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u vybraného vojenského útvaru.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci byla definována jako komplexní disciplína, jejímž hlavním úkolem je vytvářet zaměstnancům bezpečné a zdravé prostředí pro plnění jejich pracovních povinností. Tato oblast je upravena zákony, předpisy a nařízeními. V případě České republiky se jedná zhruba o 104 zákonů a vyhlášek. Na základě těchto předpisů jsou zaměstnanci rozděleni do několika kategorií: zaměstnanci v pracovněprávním vztahu, zaměstnanci státní správy, zaměstnanci bezpečnostních sborů a ozbrojených sil.

Pro detailnější porovnání byly vybrány bezpečnostní složky ČR, jejichž práce s sebou přináší velká rizika. Bezpečnostní sbory se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, a ozbrojené síly zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Z komparace těchto zákonů je jasné, že vojáci z povolání mají vyšší nároky na odškodnění v případě služebního úrazu nebo smrti než příslušníci bezpečnostních sborů. Důvodem je zejména jejich působení na zahraničních misích, nejčastěji ve válečných zónách. Dále byly porovnány nároky na některé osobní ochranné pracovní prostředky u příslušníků Policie ČR, Hasičského záchranného sboru a Armády ČR. Tyto tři složky byly vybrány z důvodu vysokého rizika, které vychází z jejich časté práce v terénu. Z OOPP byly vybrány mycí, čistící a dezinfekční prostředky, ochranný oděv při nadměrném teple, neprůstřelná vesta, zbraň, ochranné brýle a ochrana sluchu, ochranné gumové rukavice, ochranné prostředky dýchacích orgánů a ochranná přilba. Z porovnání je patrné, že nároky jsou velice podobné.

Konkrétní analýza procesu BOZP byla provedena u 14. plogp v Pardubicích. Na základě poskytnutých interních dokumentů byly popsány jednotlivé kroky týkající se BOZP při výkonu služby a způsob řešení služebních úrazů. Na útvaru dochází k pravidelnému školení pracovníků v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V rámci útvaru byly k detailnější analýze rizik vybrány tři pracovní pozice, a to pracovník štábu, řidič a mechanik. U nich byly charakterizovány konkrétní činnosti, při kterých je možné riziko úrazu, a identifikovány úrazy a situace, které by mohly nastat. Z rozboru vyplynula rozdílná rizikovitost a potřeba rozdílného přístupu k jednotlivým služebním pozicím. Rizikovitost služby v kanceláři se ukázala být nižší než služba v autoparku a v dílnách. S tím souvisejí i rozdílné nároky na OOPP.

Mimo analýzu jednotlivých rizik došlo také k analýze nebezpečí, která se týkají všech pracovníků u 14. pluku logistické podpory. U těchto rizik byl zjištěn např. při střelbách nárok na sluchátka nebo špunty do uší, které chrání sluch, a na ochranné brýle, které chrání vojáka před nečistotami, které by se mohly při výstřelu dostat do očí. V ostatních případech je třeba dodržovat předepsaná bezpečnostní opatření. Vyšší nároky na osobní ochranné pracovní prostředky mají všichni příslušníci, kteří se účastní zahraničních operací.

## POUŽITÁ LITERATURA

CRDR spol. s r. o., © 2018. Co je BOZP? Definice, cíle, legislativa a principy. Bozp.cz. [online]. [11. 12. 2017]. Dostupné z: <https://www.bozp.cz/aktuality/co-je-bozp/>

CRDR, © 2018. Co je bozp. Bozp.cz [online]. datum Dostupné z: <https://www.bozp.cz/aktuality/co-je-bozp/>

ČESKO. Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2007, částka 111, str. 5086-5229. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2001, částka 178, str. 11033-11042. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Rozkaz ministra obrany České republiky z 22. září 1995 ve znění RMO č. 11/2009 Věstníku *Vyšetřování a odškodňování pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození na zdraví*.

ČESKO. Rozkaz ministryně obrany z 26. března 2009 ve znění RMO č. 89/2010 Věstníku ve znění RMO č. 106/2014 Věstníku *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a při výkonu služby*.

ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992, částka 1, str. 17-23. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1999, částka 76, str. 3693-3703. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1999, částka 76, str. 3722-3754. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 84, str. 5386-5417. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany

zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 96, str. 3789-3797. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2003, částka 121, str. 5850-5910. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

ČESKO. Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů Československé socialistické republiky. 1988, částka 10, str. 233-246. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

DANDOVÁ, Eva, 2008. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích*. 2. opr. vyd. Praha: ASPI, 2008. Otázky a odpovědi (ASPI). ISBN 978-80-7357-374-4.

*Dokumentace o zařazení prací do kategorií u 14. pluku logistické podpory*. Nrtm. Petr Pavlíček.

International Labour Organization, © 1996-2018. Knowledge base on occupational safety and health. Ilo.org. [online]. [3. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.ilo.org/safework/info/lang--en/index.htm>

International Labour Organization, © 1996-2018. Mission and impact of the ILO. Ilo.org. [online]. [3. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/mission-and-objectives/lang--en/index.htm>

International Labour Organization, © 1996-2018. Occupational safety and health (OSH). Ilo.org. [online]. [3. 4. 2018]. Dostupné z: [http://www.ilo.org/asia/WCMS\\_224121/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/asia/WCMS_224121/lang--en/index.htm)

International Labour Organization, © 1996-2018. Origins and history. Ilo.org. [online]. [7. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/history/lang--en/index.htm>

JANÁKOVÁ, Anna, 2008. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. 4., rozš. vyd. Olomouc: Anag. ISBN 978-80-7263-474-3.

Ministerstvo obrany, © 2004-2014. 14. pluk logistické podpory. 14plogp.army.cz . [online]. [16. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.14plogp.army.cz/14-pluk-logisticke-podpory-0>

Ministerstvo obrany, © 2018. Další výstrojní součástky k využití v extrémních podmínkách. Arc.army.cz [online]. [23. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/vystroj/dalsi-vystrojni-soucastky-k-vyuziti-v-extremnich-podminkach-10984/>

NEUGEBAUER, Tomáš, 2016. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli, O čem je současná BOZP. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-106-4.

*Pokyn ředitele Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje, kterým se stanoví způsob přidělení ochranných masek příslušníkům a občanským zaměstnancům HZS Pardubického kraje.* Ředitel Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje plk. Ing. Miroslav Kvasnička, 2012.

*Sbírka interních aktů řízení ředitele hasičského záchranného sboru Pardubického kraje.* Ředitel Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje plk. Ing. Miroslav Kvasnička, v. r., 2015.

*Seznam činností a prací pro poskytování osobních ochranných pracovních prostředků.* Krajské policejní ředitelství Pardubického kraje, 2010.

*Směrnice k poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků zaměstnancům 14. pluku logistické podpory a hospodaření s nimi.* Nrtm. Petr Pavlíček.

ŠENK, Zdeněk, 2015. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve státní správě a samosprávě*, 1. vydání. Olomouc: nakladatelství ANAG. ISBN 978-80-7263-953-3.

TOMEK, Petr a Karel NOVÝ, 2006. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 80-86898-71-7.

TOMEK, Petr, Stanislav HEMZA a Jiří DLUHOŠ, 2003. *Služební poměr vojáků z povolání.* Olomouc: ANAG. Právo (ANAG). ISBN 80-7263-185-3.

*Vyhodnocení rizik – dílna oprav techniky velitelské roty.* Nrtm. Petr Pavlíček.

*Vyhodnocení rizik u VÚ 4854 Pardubice.* Nrtm. Petr Pavlíček, 2015.

## **PŘÍLOHY**

Příloha A: Analýza rizik pracovníka štábu na 14. pluku logistické podpory .....	47
Příloha B: Analýza rizik mechanika na 14. pluku logistické podpory .....	48
Příloha C: Analýza rizik mechanika na 14. pluku logistické podpory .....	49

**Příloha A: Analýza rizik pracovníka štábu na 14. pluku logistické podpory**

<b>Pracovní místo nebo činnost</b>	<b>Nebezpečí nebo nebezpečná situace</b>	<b>Možné poranění</b>
<b>Kanceláře, chodby, průchody, sociální zařízení</b>	<b>Překážky</b> – zakopnutí, pád osoby na rovině – zachycení o různé překážky a vystupující části z podlahy – zakopnutí	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin
	<b>Povrch</b> – naražení a pád osoby na podlaze prac. stanoviště, obslužné plošiny apod. – uklouznutí nebo podvrtnutí nohy při chůzi nebo prac. činnostech pro znečištěných podlahách	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin
<b>Kancelář</b>	<b>Naražení</b> – nábytek, stůl, skříňe	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin
	<b>Pád</b> – kancelářského zařízení předmětů	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin
	<b>Požezání</b> – kancelářské pomůcky	Požezání
	<b>Manipulace s varnou konvicí</b>	Opaření vodou, horkými nápoji, popáleniny těla I, II a III stupně
	<b>Úraz el. proudem</b> – přímým nebo nepřímým dotykem; obnažení živých částí, snížení izolačních vlastností, zkrat způsobený vodivým předmětem	Popáleniny těla I, II a III stupně
<b>Zařízení se zobrazovacími jednotkami</b>	<b>Únava očí</b> – zraková zátěž	Poškození zraku
	<b>Poškození nervového systému v ruce</b> – dlouhodobé opírání zápěstí a předloktí o hranu stolu nebo klávesnice (útlak nervů)	Poškození nervů v horních končetinách

*Zdroj: interní dokumenty 14. plog*

## Příloha B: Analýza rizik mechanika na 14. pluku logistické podpory

Pracovní místo nebo činnost	Nebezpečí nebo nebezpečná situace	Možné poranění
<b>Umývárna vozidel</b>	Práce s vysokotlakým čisticím zařízením typu WAP a tlakovou vodou	Zranění očí, obličeje tryskajícím paprskem čisticí látky (proudem kapaliny, páry) o vysokém tlaku a jemnými částicemi uvolněných z čištěných ploch, pohmoždění různých částí těla; udeření stříkací pistolí nebo hadic pod tlakem
	Pracovní prostředí	Nadýchání se jedovatých zplodin, možnost pádu na mokré podlaze, přimáčknutí vozidlem, zranění el. proudem, uklouznutí na mokrých částech vozidel, zasažení očí kapalinou o vysokém tlaku a odletujícími nečistotami, zasažení párou nekrytých částí těla
<b>Park vojenské techniky</b>	Práce s chemikáliemi	Zasažení očí kapalinou, poškození pokožky
<b>Kanceláře, chodby, průchody, sociální zařízení</b>	<b>Překážky</b> – zakopnutí, pád osoby na rovině – zachycení o různé překážky a vystupující části z podlahy – zakopnutí	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin
	<b>Povrch</b> – naražení a pád osoby na podlaze prac. stanoviště, obslužné plošiny apod. – uklouznutí nebo podvrtnutí nohy při chůzi nebo prac. činnostech pro znečištěných podlahách	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin

*Zdroj: interní dokumenty 14. plog*



**Příloha C: Analýza rizik mechanika na 14. pluku logistické podpory**

<b>Pracovní místo nebo činnost</b>	<b>Nebezpečí nebo nebezpečná situace</b>	<b>Možné poranění</b>
<b>Dílna</b>	Práce se stojanovou bruskou	Zranění zachycením kotouče, zasažením při prasknutí kotouče, zasažení očí odlétajícími částicemi
	Práce se zvedákem	Možnost zranění způsobená pádem břemene, přimáčknutí
	Práce v montážní jámě	Riziko pádu, poranění el. proudem
	Práce při opravách karosérií	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin, pořezání o ostré hrany, poranění očí při broušení
	Práce s el. ručním nářadím	Možnost poranění el. proudem, zachycení rotujících částí, poškození částí těla a očí odletujícími se částicemi, poranění o ostré hrany
	Pracovní prostředí	Nadýchání se jedovatých zplodin, možnost pádu do odkrytých montážních jam, možnost pádu břemene, přimáčknutí břemenem, zranění el. proudem, uklouznutí, zasažení pokožky i očí nebezpečnými látkami
	Práce s tlakovými lahvemi	Únik hořlavého plynu, výbuch ve směsi se vzduchem, požár, popálení osob; pád láhve, naražení/zhmoždění končetiny při manipulaci s lahvemi
	Práce na strojní vrtačce	Možnost zranění zachycením rotujících částí, zranění očí, zranění vymrštěním předmětů
<b>Manipulační místnost</b>	Pracovní prostředí	Možnost poranění pádem břemene z regálů, uklouznutí, požár, nadýchání se nebezpečných zplodin
<b>Kanceláře, chodby, průchody, sociální zařízení</b>	<b>Překážky-</b> -zakopnutí, pád osoby na rovině zachycení o různé překážky a vystupující části z podlahy – zakopnutí, pád osoby na rovině – zachycení o různé překážky a vystupující části z podlahy	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin

	<b>Povrch</b> – naražení a pád osoby na podlaze prac. stanoviště, obslužné plošiny apod. – uklouznutí nebo podvrtnutí nohy při chůzi nebo prac. činnostech pro znečištěných podlahách	Naražení hlavy, otřes, pohmožděniny, poranění končetin
<b>Svařování</b>	Práce se svářecím agregátem (el. svářečka, svářečka CO, plynové sváření)	Možnost popálení, zranění el. obloukem, zranění očí
	Práce se svářecím agregátem (el. svářečka, svářečka CO, plynové sváření)	Možnost vzniku požáru

*Zdroj: interní dokumenty 14. plog*